راگایەندنی کۆتایی هاتنی پلنومی 15 کۆمیتەی ناوەندی ئاماژە بەوەدەدات کەئەم پلنۆمە گرنگی‌یەکی تایبەت دەدات بەجیهەتگیری‌یەکانی داهاتووی حیزب ، لەمبارەوە پرسیارمان ئەوەیە کەسەرەکی‌ترین باسەکانی ئەم پلنۆمە و جیهەتگیری‌یە سیاسی‌یەکانی چی بووە وەچ بریارو هەنگاویك لەراستای بەکردەوەدەرهینانیدا پەسەندکراوە؟

ریبوار ئەحمەد: وەکو لە ووتەی کۆتایی پلینۆمدا بە کورتی باسم کردوە ئەم پلینۆمە هەم لە رووی ژیانی ناوخۆیی حیزب‌و بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کریکاریەوەو هەم لە رووی هەل‌ومەرجی سیاسی ئیستای کۆمەلگای عیراقەوە بایەخیکی تایبەتی هەبوو.

لە پەیوەند بە هەل‌ومەرجی حەساس‌و ئالۆزی ئیستای عیراقەوە پلنیۆم بە ووردی دەستی خستە سەر گری‌و کیشە سەرەکیەکانی ئیستای کۆمەلگاو لە بارەیانەوە نەخشەو هەنگاوی کارسازی خستە دەستوری حیزبەوە. لە ئاستی سەراسەری عیراقدا مەسەلەی داگیرکاری ئەمریکاو بەم پیەش شەرو کیشمەکیشیکی تیرۆریستی کە هەل‌ومەرجیکی کارەساتباری خولقاندوە، هەروەها مەسەلەی داروخانی ژیانی مەدەنی، وەکو دوو گرفتی ئانی‌و سەرەکی خرانەروو. لەسەر ئەم بناغەیەش پلنیۆم نەخشەیەکی هەمەلایەنەی دراشت بۆ چۆنیەتی شکلدان بە قوتب‌و بزووتنەوەیەکی سیاسی جەماوەری گەورە، بزووتنەوەیەك کە بتوانی ریزیکی فراوان لە ئاستی عیراق‌و جیهانـدا لـە دەوری پلاتفـۆرمیکی سـادە بـۆ کۆتیهینـان بـە داگیرکـاری‌و سـازدانەوەی مەدەنیـەت لـە عیراقـدا بهینیتەمەیدان.

لـەم بارەیـەوە بریـاردرا لەسـەر پیکهینـانی ریکخراویکـی سیاسـی جـەماوەری هەمـەگیر، کـە هـەم ئـەفرادو هـەم ئـەحزاب‌و ریکخـراوەو دامـەزراوەکان، بـەپیی ئوصـول‌و پیوانـەی دیـاریکراو دەتـوانن پیـوەی پەیوەسـتبن‌و ببنـە ئەندامی. ئەم ریکخـراوە لـە دەوری پلاتفۆرمیـك بـۆ کردنـەدەرەوەی ئـەمریکاو دەرکیـشانی کۆمـەلگا لـە دەسـتی هیزەکانی سـیناریۆی رەش‌و سازدانەوەی سـەرلەنوی‌ی ژیـانی مـەدەنی پیکدیـت. ئـەم ریکخـراوە دەیـەوی هـەموو هیزو بەرەی ئازادیخوازو متمدن‌و رادیکال هەم لە عیراق‌و هەم لەسەر ئاستی جیهاندا، لـە دەوری ئـەو ئامانجانـە بەشیوەی جەمسەرو هیزیکی کاریگەرو فراوان ریکبخات‌و بهینیتەمەیدان.

 لەپەیوەنـد بـە کۆمـەلگای کوردستانیـشەوە لـە دریـژەی ئـەو باسـانەی کـە لـە پلنیـۆمی پیـشودا کرابـوون‌و ئەنجامگیریەکەی بوو بە هینانەوە گۆری‌ی خواستی جیابونەوەی کوردستان‌و ئەمە بەبەیانیك لەلایەن پلنیۆمی 14وە راگەیەنرا، ئەم پلنیۆمە زیاتر چوە سەر چۆنیەتی هـەلگرتنی هـەنگاوی پیویست بۆ جی‌بـەجی کردنی ئـەم تەرحە. بە تایبەتی کە هەل‌ومەرجەکە لە هـەموو روویەکـەوە پیویستی ئـەم تەرحـە بەرجەستەتر دەکاتـەوە. رەوتـی ئالوگۆرەکـانی عـیراق رۆژ بـەرۆژ بـەو ئاقـارەدا دەچیتەپیش کـە هـیچ بواریـك بـۆ چارەسـەری کیـشەی کـوردو دەستەبەرکردنی خواستەکانی خەلکی کوردستان لە چوارچیوەی عیراقدا ناهیلیتەوە. ئیسلامی سیاسی‌و هیزە عەشیرەتی‌و قەومپەرستەکان لە سایەی داگیرکاری ئەمریکادا خەریکە دەبنـە بریاردەر لـە عیراقدا. ئـەم هیزانـەش لە دەمی غازی یاوەری دەمراستیانەوە راشکاوانە پەیامی فاشیانەی خۆیان بـە خـەلکی کوردستان راگەیاندوە. بۆیە لە ئیستادا جگە لە جیابونەوەو پیکهینانی دەولەتیکی سەربەخۆ ریگایەکی تر لەبەردەم خـەلکی کوردستان نەماوەتەوە. بەلام هاوکات پلنیۆم جەختی لەسەر ئەوەش کرد کە لە ئیستادا زەمینـەو هەل‌ومـەرج بـۆ جی‌بەجی بوونی ئـەم خواسـتە لـە هـەموو کاتیـك گونجـاوترە. دەولـەتی مەرکـەزی کـە هەمیـشە مـانعی سـەرەکی بـەردەم ئـەم مەسەلەیە بوەو بە ئاگرو ئاسن ئەم خواستەی سەرکوت کردوە، ئیستا وجودی نیەو ئـەوەی نـاوی نـراوە دەولـەت وشکە کەلەك‌و قاوغیکی بی ناوەرۆکە کە خۆی پی پاس ناکری. بۆیە سەرباری نیەتی چەپەل‌و فاشیانەی توانای ئەوەی نیە بەر بە ئیرادەی خـەلکی کوردستان بگریت. هـەروەها هـەموو فاکتـەرە نیونەتـەوەیی‌و ناوچـەیەکان بـە قازانجی بوارکردنـەوە بۆ جی‌بـەجی بوونی ئەم تەرحە گۆراون، هـەموو محـالفینی ئـەم تەرحـە دوچاری گرفتـاری خۆیانن‌و توانای ریگری دروستکردنیان لاواز بووە. بۆیـە پلنیـۆم جـەختی لەسـەر ئـەوە کرد کـە ئـەم کـارە هـەم بـە تەواوی پیویستەو هەم کاتی خۆیەتی‌و دەبی جی‌بەجی بکریت.

بۆ ئـەم مەبەسـتە بریـاردرا ریکخراویـك پیکبهینریـت بـە مەبەسـتی هەولـدان بـۆ کۆتایهینـان بـە سـەرگەردانی کوردستان‌و کیشەی کوردو بەم جۆرەش ئاوکردن بەسەر ئاگری شەروکیشەی کۆنەپەرستانەی قەومیدا کە لایەنە ناسیونالیست‌و قەومپەرستەکانی باوەشینی دەکەن. مەبەست ئەوەیە بۆ وەلامدانەوەی خیرا بەم گرفتە بنەرتیەی کۆمەلگای کوردستان، لە دەوری پلاتفۆرمیك بۆ بەرپاکردنی ریفراندۆم‌و جیابونەوەی کوردستان، ریکخراویکی سیاسـی جـەماوەری گـەورەو کاریگـەر پیکبهینریـت، کـە بتـوانی هـەموو ئـەو هیـزەی کـە خـۆی لـەو ئامانجـەدا بـە شەریك دەزانێ کە ریفراندۆمیکی ئازاد لـە کوردسـتاندا بـەرپابکریت بـۆ بریـاردان لەسـەر جیابونـەوەو پیکهینـانی دەولەتیکی سەربەخۆی غەیرە قەومی‌و غـەیرە دینی، لـە دەوری خـۆی ریکخراو بکات. ئـەم ریکخـراوەش دیسان ئـەحزاب‌و ریکخـراوە جۆراوجۆرەکـان بـە پـێی پیوانـەی دیـاریکراو دەتـوانن ببنـە ئەنـدامی. لـە هەمانکاتـدا ئـەم ریکخراوەش نە تەنیا لـە ئاسـتی کوردسـتانی عیراقدا، بـەلکو لەسەرتاسـەری دنیـادا بـۆ ئـەم ئامانجـە کـار دەکـات‌و ئەندامگیری دەکات‌و هیز کۆدەکاتەوە.

بـە بـروای مـن ئـەم دوو پرۆژەیـە لـە هەل‌ومـەرجی ئیسـتای عیراق‌و کوردسـتاندا بایـەخیکی زۆر تایبـەتیان هەیـەو دەتــوانن زامنــی کۆتایهینــان بــەم هەل‌ومەرجــە کارەســاتبارەو کیــشە ئالۆزەکــانی ئیــستابن، لــە هەمانکاتــدا دەروازەیـەکی گـەورە بـەرووی کۆمـۆنیزمی کریکاریـدا دەکەنـەوە بـۆ تەبـدیل بـوون بـە هیـزو حیزبیکـی سیاسـی جـەماوەری خـاوەن قـودرت کـە بتـوانی راسـتەوخۆو بـی دەرنـگ دەسـت بـۆ دەسـەلاتی سیاسـی بـەریت‌و ئاینـدەی کۆمەلگا بە بەدیلی رزگـاری بەخـشی خـۆی بنەخـشینێ. لـە روانگـەی منـەوە ئـەم پرۆژانـە دریـژەو تەواوکـەری ئـەو جەهتگیری‌و باسانەن کە لە پلینۆمی 14دا سەبارەت بە بیناکردنی حیزبی سیاسی بوومان‌و لەم پلنیۆمەدا هەم لە رووی سیاسی‌و هەم لە رووی ریکخراوەیەوە چەند هەنگاوی تر لیی چوینەپیشەوە.

بـەلام ئـەم پلنیـۆمـە بایـەخیکی نـاوخۆیی زۆر گـرنگ‌و تایبـەتیـشی هـەبوو. ئـەوەبوو لـە چـەند مـانگی پیـشوودا ئالوگۆرو ئینشقاقیکی گەورە لە حیزبی کۆمۆنیستی کریکاری ئیراندا روویـداو کاریگـەری خـۆی لەسـەر سـەرجەم بزووتنەوەکەو بەم پیەش لەسەر حیزبی کۆمۆنیستی کریکاری عیراق دانا، ئەوە زۆر مەسـەلەیەکی گـرنگ بـوو کـە ئــەم پلینۆمــە چــۆن ئــەو رووداوە هەلدەســەنگینێ‌و چ هەلویــستیکی لی دەگریــت. رەوتــی چــەپی ســوننەتی جیابونەوەیـەکی نـەخوازراوو نـاوەختی بەسـەر ئـەم حیزبـەدا سـەپاند. بـەم جـۆرەش زەربەیەکـەی گـەورەی لـە بزووتنـەوەی کۆمـۆنیزمی کریکـاری وەشـاند. منـصور حکمـت سـالەها تیکۆشـاو ئـەم حیزبـەی خـشت بەخـشت بیناکردو کردی بە هیزیکی گەورەی جیگا ئومیدی ملیونەها کەس، بەلام پاشماوەی چەپی سونەتی لـە دەرونی ئەم حیزبەدا بە دەوری خۆی بوە مایەی دروستکردنی گومان‌و دلساردی کۆمەلگاو ئەم جەماوەرە بەرینە بەرامبەر حیزبی منصور حکمت. لەمـەش زیـاتر ئـەم رەوتـە سونەتیە پـەلاماری گـشت ئـەو دەسـکەوتە سیاسـی‌و فکـری‌و عەمەلی‌و حیزبیانەی‌دا کە منصور حکمت بە سالەها کاری بیوچان وەکو دەسکەوت‌و ئیزافاتی گـەورە خـستبوەیە سەر مارکسیزم.

بەرپەرچدانەوەی ئـەم پـەلامارەو رەواندنـەوەی ئـەو دلـساردی‌و گومانـە، حیزبـی کۆمۆنیـستی کریکـاری عیراقـی خستەبەردەم مسئولیەتیکی میژوویی گەورەوە. دەبوو دەخالەتیکی چالاك‌و پەیگیرانە بکات لەو ئالوگۆرانـەی نـاو حیزبی کۆمۆنیستی کریکاری ئیراندا. لە سەرەتادا بە مەبەستی بەرگرتن لە دوو شەقە بوونی حیزب‌و لاوازکردنی ریزی بزووتنەوەی کۆمۆنیزمی کریکاری، دوای ئەوەش کە سەرئەنجام ئەم ئینشقاقە سەپینرا، ئەم حیزبە وەکو بەشیکی سەرەکی لە بزووتنـەوەی کۆمۆنیزمی کریکـاری دەبـوو بـۆ بـەرگری لـە دەسـکەوتەکانی منـصور حکمـت‌و رەوتی حکمتیزم دەخالەتیکی کارساز بکات.

حیزبی ئیمە بـەم دەورەی خـۆی هەلـساو رۆلیکـی گرنگـی گیـرا لـەم ئالوگۆرەدا. بـالی چـەپی سـوننەتی نـاو حیزبـی کۆمۆنیــستی کریکــاری ئیــران لــە بەرامبــەر ئــەم هەلویــست‌و دەورە میژوویــەی حیزبــی ئیمــەدا سیاســەتیکی دوژمنکارانەو پاسیفیستی‌و دژی کۆمۆنیستی گرتـەپیش‌و بـە هـەموو توانـا کـەوتە هەولـدان بـۆ دوپاتکردنـەوەی هـەمان سـیناریۆو دوو شـەقەکردنی حیزبـی ئیمـە. رابـەری‌و کـادران‌و ریزەکـانی ریخـستنی حیـزب پـەیگیرانـە لـە

بەرامبەر ئەم سیاسەتی تیکدەرانەیە راوەستان‌و وەحدەتی حیزبیان پاراست‌و هاوسەنگی هیز بە قازانجی رەوتی کۆمۆنیزمی کریکاری گۆرانی بەسەرهات. بەم جۆرەش پیلانی رەوتی چەپی سوننەتی بەرامبەر حیزبی ئیمە ناکام مایەوەو بە دەستی بەتال لەم کیشمەکیشە چوە دەرەوە. پلینۆمی پانزیەمی کۆمیتەی ناوەندی یەکەمین پلنیۆمی دوای ئەم رووداوە گەورەیە بوو، کە بەراوەستانی یەکدەست‌و پەیگیرانەی لەپشتی هەلویستی رابەری حیزب‌و وەلامی شایستەی بە تەقەلاکانی چەپی سوننەتی بۆ تیکدانی ریزەکانی حیزبمان، بە یەکجاری ئەم دەورەیە لە کیشمەکیشی بە قازانجی کۆمۆنیزمی کریکاری کۆتایی پیهینا.

هاوکات پلینۆم لەسەر ئەم جهەتگیریە زیاتر چوەپیشەوە هەنگاوی گەورەی لە پیناو دابرانی یەکجاری لە سوننەت‌و تفکرو بۆچونەکانی چەپی سوننەتی هەلگرت. لەم بارەیەوە لە مەسەلەی بیناکردنی حیزبیکی سیاسی کۆمۆنیستی‌و جەماوەری‌و مودیرن قولبوەوە. چ لە رووی سیاسیەوەو چ لە رووی بنەما ریکخراوەیەکانی حیزبی سیاسیەوە هەنگاوی کاریگەرو پیشرەوانەی خستە دەستورەوە، چەندین بریارو بەلگەنامەی گرنگی پەسەند کردو لەسەر بناغەی باس‌و جهەتگیریەکانی پلنیۆمیش تەواوکاری ئەم مەسەلەیەی بە مەکتەبی سیاسی سپارد.